

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 36

van **JOHAN DANEN**

datum: 11 oktober 2023

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Graduaatsopleidingen in het hoger onderwijs - Financiering

Na het behalen van een diploma in het secundair onderwijs, kan de keuze gemaakt worden om verder te studeren in het hoger onderwijs. De toekomstige student kan een keuze maken uit opleidingen die veeleer beroepspraktijkgericht zijn (professionele bachelor) of opleidingen die veeleer academisch (theoretisch) gericht zijn (academische bachelor en vervolgens master). Naast deze twee 'klassieke' wegen is er nog de zogenaamde derde poort naar het hoger onderwijs, de graduaatsopleidingen. Dat zijn beroepsgerichte opleidingen waarvan de studieomvang beperkter is (90 of 120 studiepunten).

Die graduaatsopleidingen zijn, zeker sinds de inkanteling in het hoger onderwijs, een succesverhaal. Het aantal studenten dat zich inschreef voor een graduaatsopleiding steeg van 10.124 in het academiejaar 2019-2020 naar 19.548 in 2020-2021, om in het academiejaar 2022-2023 af te kloppen op 21.083 ingeschreven studenten. Als de persberichten over het aantal ingeschreven studenten voor dit academiejaar bevestigd worden tijdens de oktobertelling, dan zal het aantal graduaatsstudenten nog zijn toegenomen.

Het inkantelen van de graduaatsopleidingen kan gerust een succesverhaal worden genoemd, maar er is ook een (financiële) keerzijde aan dat succesverhaal. Uit eerdere cijfers bleek al dat het aantal opgenomen studiepunten met 75% was toegenomen tussen 2019 en 2021, maar dat de financiering slechts met 11% was toegenomen. Toen de minister daar in mei 2023 over bevraagd werd in de commissie Onderwijs, verdedigde hij zich door te stellen dat op het moment dat de graduaatsopleidingen inkantelden, het financiële plaatje bekend was. Op het moment dat de graduaatsopleidingen geïntegreerd werden in het aanbod van de hogescholen, zouden ze gefinancierd worden op de gewone wijze. De open-endfinanciering, die eerst zou lopen tot 2023, werd vervangen door een jaarlijkse groei van de financiering met 2%. Die nieuwe financiering werd bovendien een jaar eerder ingevoerd dan afgesproken.

De graduaatsopleidingen vullen duidelijk twee leemtes: meer studenten, ook uit kansengroepen, behalen een diploma in het hoger onderwijs en de afgestudeerde studenten beschikken over de (technische) profielen waar de arbeidsmarkt al zo lang naar vraagt. Dit onverwachte succes van de graduaatsopleidingen, waar duidelijk nood aan was, zorgt nu echter voor een financiële kater bij de hogescholen. De minister laat weten dat de hogescholen vrij zijn om te bepalen hoeveel graduaatsopleidingen ze wensen in te richten, maar dat ze er ook moeten over waken dat die opleidingen op lange termijn door de instellingen gefinancierd kunnen worden. Dit voorjaar gaf de minister ook nog aan dat

hij nog geen signaal had gekregen dat de hogescholen de graduaatsopleidingen zouden willen afbouwen, integendeel zelfs.

De Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en verschillende directeurs van hogescholen hebben al meermaals aangekaart dat het succes van die graduaatsopleidingen de financiën van de hogescholen, steeds meer, onder druk zet. De verwachte nieuwe stijging van het aantal graduaatsstudenten zal die financieringskloof verder vergroten.

1. De minister haalt steeds aan dat de hogescholen het financiële plaatje kenden op het moment dat de graduaatsopleidingen inkantelden.

Met welk groeiscenario werd er rekening gehouden op het moment dat de beslissing werd genomen om de graduaatsopleidingen in te kantelen in het aanbod van de hogescholen? Was in die sterke groei voorzien?

2. Bij het overhevelen van de graduaatsopleidingen van de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) naar de hogescholen in 2019, wijzigde de financiering van die opleidingen van een open-endfinanciering naar een groeionorm van 2%.

Werd bij die beslissing rekening gehouden met het mogelijke succes van die opleidingen, waardoor het aantal opgenomen studiepunten significant veel groter is dan de aanpassing van de financiering (aantal inschrijvingen 2022-2023: +16%; stijging financiering: +2%)? Op welke wijze werd met dat scenario rekening gehouden?

3. In het voorjaar gaf de minister nog aan geen weet te hebben van hogescholen die de graduaatsopleidingen zouden willen afbouwen.

Heeft de minister ondertussen die signalen wel opgevangen?

4. Er is een duidelijke maatschappelijke nood aan graduaatsopleidingen, zowel vanuit de studenten als vanuit de arbeidsmarkt. Het zou zonde zijn dat er niet langer aan die nood voldaan kan worden als gevolg van financieringsproblemen.

Zal de minister de financiering van de graduaatsopleidingen evalueren en eventueel bijsturen?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 36 van 11 oktober 2023

van **JOHAN DANEN**

1-2. De hogescholen hebben jarenlang gelobbyd om deze opleidingen te laten inkantelen in de hogescholen. Op het ogenblik dat de graduaatsopleidingen inkantelden in de hogescholen kenden de hogescholen de financiering die de cvo's voor deze cursisten ontvingen. Zij wisten dat er bij de cvo's geen sprake was van open endfinanciering, maar dat de groei werd afgetopt op 0,8%.

De Vlaamse Regering besloot om een ongezien en tijdelijk gunstregime aan de hogescholen toe te kennen:

- 1) de hogescholen kregen onmiddellijk bij de inkanteling de volledige financiering overgedragen uit de cvo's;
- 2) er werden bijkomende investeringsmiddelen voorzien voor de hogescholen;
- 3) de hogescholen kregen een aantal jaar open end financiering. De hogescholen wisten dat deze opleidingen tijdens de huidige legislatuur zouden inkantelen in het reguliere financieringsmechanisme van het hoger onderwijs.

De stelling "*Bij het overhevelen van de graduaatsopleidingen van de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) naar de hogescholen in 2019, wijzigde de financiering van die opleidingen van een open-endfinanciering naar een groeionorm van 2%.*" Is dus om meerdere redenen foutief. Bij de inkanteling in 2019 is er van een systeem van leraarsuren voor de cvo's dat werd afgetopt op 2% net overgestapt naar een open end financiering voor de hogescholen. De open end financiering werd pas tegen 2023 afgetopt op 2%, wat nog steeds opvallend hoger ligt dan 0,8%. Daarbovenop kregen de hogescholen investeringsmiddelen.

Gezien dit een terugkerende vraag aan het worden is, herhaal ik graag nog eens met de concrete cijfers erbij hoe de evolutie precies plaatsvond. De middelen in het volwassenenonderwijs werden voor het laatst in 2018-2019 aan de CVO's betaald, onder de vorm van een omkadering HBO5, uitgedrukt in leraarsuren, punten en werkingsmiddelen en aangevuld met nascholingsmiddelen, ICT-coördinatiemiddelen en woon-werkverkeer voor een totaal van 38.750.169 euro. In het volwassenenonderwijs werd de groei van HBO5 afgetopt tot 0.80%. Bij de inkanteling van het bedrag naar de hogescholen werd echter de niet- afgetopte groei toegevoegd aan het over te hevelen bedrag. Dit bracht het bedrag al op 40.760.681 euro op jaarbasis.

Vanaf de inkanteling in het hoger onderwijs vanaf september 2019 werd een bedrag van 10.000.000 euro investeringsmiddelen volledig en recurrent toegekend (art III.46). De hogescholen ontvangen ook recurrent middelen voor samenwerkingsverbanden voor HBO5-opleidingen (1.673.000 euro in 2022; art III.55).

Na de integratie van deze opleidingen in de hogescholen hebben deze een sterke groei gekend van de studentenaantallen, wat een groot positief effect heeft gehad op de financiering van deze opleidingen.

Bij de inbedding van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen werd een open-end financiering toegekend tot september 2022. Dit betekent dat voor deze opleidingen de groei van het aantal opgenomen studiepunten in een bepaald academiejaar ten opzichte van het vorige academiejaar volledig meegenomen werd in

de financieringsberekeningen. De groei in opgenomen studiepunten was in begrotingsjaren 2021 en 2022 ruim 30% (in 2023 zo'n 9%).

De middelen werden meer dan verdubbeld op zeer korte tijd: van 39 miljoen euro (in 2018-2019 in de CVO) tot zo'n 87 miljoen euro in het begrotingsjaar 2022.

Tevens werd al van in het begin bepaald dat de Vlaamse Regering budgettaire effecten van de open-end financiering van de graduaatsopleidingen tweemaal per jaar monitort, en dit in functie van begrotingsopmaak en begrotingscontrole. Op basis van deze monitoring kon de regering ingrijpen in het groeimechanisme om deze effecten onder controle te houden en eventueel beslissen om over te stappen op een budgetbeheersbaar financieringssysteem. Dit gebeurde dan ook. De beperking van de groei tot 2% werd voorafgegaan door een bijkomende eenmalige investering van 11 miljoen euro in 2021 om de hogescholen te begeleiden bij deze overgang naar het reguliere financieringsmechanisme.

3-4. Ik heb nog geen berichten ontvangen dat er hogescholen zouden zijn die graduaatsopleidingen zouden afbouwen. Ik merk in dit kader ook graag op dat er voor de hogescholen vanaf het begrotingsjaar 2024 recurrent 20 miljoen euro bijkomt aan werkingsmiddelen. Het staat de hogescholen vrij om deze integraal aan te wenden voor de graduaatsopleidingen. Deze 20 miljoen euro komt naast de bijkomende middelen voor de studentenvoorzieningen van de hoger onderwijsinstellingen (6 miljoen euro) en naast de 15 miljoen euro ter versterking van de lerarenopleidingen en staan los van de bijkomende middelen voor de universiteiten.